

SHRNUTÍ VÝVOJE FINANČNÍHO TRHU V ROCE 2019

Makroekonomická situace	Hrubý domácí produkt pokračoval šestým rokem v růstu, ovšem s mírným snížením meziroční dynamiky na 2,6 %, což bylo 1,1 p.b. nad průměrem EU. Hlavními prorůstovými faktory byly výdaje na konečnou spotřebu a také investice do fixního kapitálu. Meziroční tempo růstu průměrné výše spotřebitelských cen vzrostlo na 2,8 %. Míra nezaměstnanosti opět klesla, a to na 2,0 %, čímž tak nadále byla nejnižší v celé EU a navíc hluboko pod unijním průměrem (6,3 %).
Měnová politika a devizový trh	ČNB přistoupila k jednomu zvýšení měnověpolitických sazeb. Dvoutýdenní repo sazba ke konci roku činila 2,0 % p. a. Průměrný kurz české koruny vůči euru (25,7 CZK/EUR) se meziročně prakticky nezměnil.
Umístění prostředků na finančním trhu	Celkový objem prostředků umístěných na finančním trhu vzrostl o 7,4 % na 6,9 bil. Kč, což v horizontu posledních 5 let představovalo nadprůměrné tempo růstu. Nejvyšší relativní meziroční nárůst objemu prostředků zaznamenaly investiční fondy (o 18,9 %). V absolutním vyjádření se meziročně nejvíce zvýšily opět vklady u úvěrových institucí (o 285,9 mld. Kč) a i přes mírný pokles svého podílu na 68,5 % zůstaly nejvýznamnější položkou.
Struktura úspor domácností	Úspory domácností umístěné v rámci produktů zprostředkovatelského finančního trhu vzrostly o 7,5 % na 4,0 bil. Kč, což odpovídalo průměrnému tempu růstu za posledních 5 let. Největší meziroční absolutní nárůst vykázaly opět netermínované vklady, které tvořily 51,8 % celkových úspor. Podíl alokace úspor domácností se meziročně nejvíce zvýšil v případě investičních fondů, a to téměř o 1 p.b. na 13,0 %.
Zadlužení domácností	Zadlužení domácností meziročně vzrostlo o 6,0 % na 1,8 bil. Kč. Dlouhodobě nejvýznamnější podíl (73,4 %) představovaly úvěry na bydlení. Navzdory růstu zůstalo zadlužení tuzemských domácností vztahené k HDP ve srovnání se zbytkem EU stále relativně nízké (32,2 % HDP).
Subjekty finančního trhu	V počtech subjektů nedošlo k výrazným změnám v jednotlivých sektorech. Výjimkou bylo značné snížení počtu zprostředkovatelů na kapitálovém trhu a počtu pojišťovacích zprostředkovatelů vzhledem k novým pravidlům licencování těchto subjektů. V hlavním sektoru úvěrových institucí ukončily činnost dvě pobočky zahraničních bank, a to v souvislosti s vystoupením Spojeného království z EU, a také došlo k přeměně jedné družstevní záložny na banku. V sektoru pojišťoven byly realizovány dvě fúze.
Bankovní sektor	Bankovní sektor opět zaznamenal růst a potvrdil svoje dominantní postavení a stabilitu. Celkový objem aktiv bank včetně stavebních spořitelů udržel dynamiku růstu, když vzrostl o 4,0 % na 7,6 bil. Kč. Celkový kapitálový poměr vzrostl na 21,3 %, a byl tak vysoko nad regulačním minimem, přičemž od konce roku 2014 vzrostl o 3,3 p.b. Příznivě se vyvíjel i podíl nevykonných úvěrů, když opět klesl, a to na nejnižší hodnotu (2,5 %) od roku 2002. Hospodářský výsledek sektoru před zdaněním se zvýšil o 11,0 % a také vykázal rekordní hodnotu 108,8 mld. Kč.
Úrokové sazby	Zvyšování měnověpolitických sazeb ČNB od roku 2017 se podstatněji neprojevilo (s výjimkou úročení úvěrů podnikům) v nárůstu průměrných tržních úrokových sazeb u klientských vkladů ani úvěrů, a tyto sazby tak i nadále vykazovaly dlouhodobě nízké hodnoty. U vkladů bylo úročení u nefinančních podniků a domácností po mírném meziročním růstu shodné (0,4 % p.a.). Průměrné úročení úvěrů domácnostem mírně pokleslo na 3,7 % p.a., naopak druhý rok po sobě vzrostlo u nefinančních podniků na 3,8 % p.a.
Vklady a úvěry	Objem klientských bankovních vkladů se zvýšil o 6,6 % na 4,7 bil. Kč. Objem klientských bankovních úvěrů pak vzrostl mírně pomalejším tempem (o 4,4 %) na 3,5 bil. Kč. Poměr klientských vkladů ke klientským úvěrům v bankovním sektoru činil 137,4 % s tím, že v rámci EU jeho úroveň patřila k nejvyšším.

Hypoteční trh

Celkový objem nových hypotečních úvěrů vzrostl o 21,3 % na 474,4 mld. Kč, a to díky nárůstu segmentu hypotečních úvěrů na nebytové nemovitosti (o 85,2 mld. Kč). Naopak úvěry na bytové nemovitosti poklesly v objemu (o 0,7 %) i počtu nových smluv (o 5,4 %). Z toho objem tzv. čistě nových hypotečních úvěrů (nové včetně navýšení, bez refixací a refinancování) poskytnutých obyvatelstvu na bydlení se snížil o 14,5 % na 143,2 mld. Kč, k čemuž mohly přispět i úpravy podmínek poskytování nových hypotečních úvěrů ze strany ČNB. Celkový objem nesplacených hypotečních úvěrů činil téměř 2,0 bil. Kč, když dosáhl výrazného meziročního tempa růstu (20,2 %).

Stavební spořitelny

Počet nově uzavřených smluv o stavebním spoření se meziročně zvýšil o 15,0 % a dosáhl 485 tisíc, tedy nejvyššího počtu od roku 2011. Celkový počet smluv ve fázi spoření poprvé od roku 2003 meziročně vzrostl (o cca 60 tis.) na 3,2 mil. smluv. Celková naspořená částka se mírně zvýšila (o 1,3 %) na 359,7 mld. Kč. Objem nových úvěrů se snížil o cca 29 % na 47,8 mld. Kč, celkový objem úvěrů (278,1 mld. Kč) byl nicméně nejvyšší od roku 2013. Průměrná výše úvěru (500,8 tis. Kč) a poměr podílu úvěrů k naspořené částce (77,3 %) dosáhly svých zatím nejvyšších hodnot. Stát vyplatil na přímé státní podpoře 4,0 mld. Kč.

Družstevní záložny

Celková bilanční suma stejně jako objem vkladů a úvěrů sektoru skokově poklesly přibližně na polovinu z důvodu přeměny Moravského Peněžního Ústavu - spořitelní družstvo na banku. Nová výše celkových aktiv sektoru (10,2 mld. Kč) tak tvořila jen 0,1 % aktiv všech úvěrových institucí. Ukazatel celkového kapitálového poměru dosáhl historicky nejvyšší hodnoty (29,1 %). Podíl nevýkonných úvěrů k celkovým úvěrům klesl o 7,2 p.b. na 15,7 %.

Nebankovní poskytovatelé financování

Sektor nebankovních poskytovatelů financování pokračoval čtvrtým rokem v růstu bilanční sumy, a to o 1,0 % na 432,7 mld. Kč. Objem poskytnutých půjček sektoru vzrostl o 2,2 % na 327,2 mld. Kč. Společnosti finančního leasingu posílily svůj podíl na 79,2 % bilanční sumy a 77,7 % půjček sektoru.

Regulovaný a mimoburzovní trh

Hlavní český akciový index PX během roku vzrostl o 13,1 % na 1 115,6 bodů, a částečně tak kopíroval růst akciových trhů ve světě. Naproti tomu objem burzovních obchodů poklesl o 20,5 % na 120,9 mld. Kč.

Obchodníci s cennými papíry a správa aktiv

Objem aktiv nebankovních obchodníků s cennými papíry se vyvíjel v zásadě podobně jako ceny aktiv na globálních finančních trzích, když vzrostl o 12,5 % na 2,7 bil. Kč. Stejně tak objem majetku svěřený správcům aktiv vykázal růst 14,4 % na celkových téměř 1,6 bil. Kč.

Investiční fondy

Objem obhospodařovaného majetku ve fondech významně vzrostl o rekordních 101,8 mld. Kč na celkových 694,6 mld. Kč. Stalo se tak jak díky růstu fondů kolektivního investování (o 17,8 %), tak fondů kvalifikovaných investorů (o 14,7 %). Z hlediska umístění prostředků do jednotlivých druhů podílových fondů nadále převládaly smíšené fondy, a to jak u domácích (35,5 %), tak zahraničních fondů (32,3 %), ovšem co do podílu se jim díky nejvyšším dosaženým ročním přírůstkům prostředků přiblížily z domácích fondů fondy dluhopisové (30,4 %) a v rámci zahraničních pak fondy akciové (31,3 %).

Pojišťovny

Hrubé předepsané pojistné sektoru pojišťoven pokračovalo třetím rokem v růstu, když se zvýšilo o 6,6 % a dosáhlo 165,9 mld. Kč. Celkový růst sektoru byl tažen segmentem neživotního pojištění (o 13,2 %), naproti tomu životní pojištění pokleslo (o 5,0 %). Celkový počet pojistných smluv se meziročně významně nezměnil (růst o 0,7 %). Počty nově uzavřených smluv naopak poklesly (o 1,0 %), což bylo způsobeno především oblastí životního pojištění (pokles o 12,6 %). Pojistný sektor byl vystaven zátěži z pohledu náhrad škod způsobených orkánem Eberhard a silným krupobitím. Pojišťovny tak řešily druhý největší počet pojistných událostí za poslední dekádu.

Penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření

Prostředky účastníků umístěné ve fondech III. penzijního pilíře vzrostly o 9,0 % na 487,1 mld. Kč. Poprvé od provedení reformy III. pilíře došlo k meziročnímu růstu počtu účastníků, i když pouze o přibližně 5 tis. účastníků na 4,46 mil. osob. Průměrný měsíční účastnický příspěvek vzrostl v rámci penzijního připojištění na 722 Kč a v případě doplňkového penzijního spoření na 800 Kč. Podíl smluv s příspěvkem zaměstnavatele se zvýšil o 1,0 p.b. na 22,9 %. Celková přímá státní podpora vyplacená účastníkům III. penzijního pilíře vzrostla o 3,1 % na 7,3 mld. Kč. Průměrné roční zhodnocení prostředků v případě dynamických i vyvážených strategií doplňkového penzijního spoření dosáhlo historicky nejvyšších úrovní. Průměrná výnosnost povinných konzervativních fondů a transformovaných fondů nepřesáhla průměrnou roční míru inflace.

Legislativa finančního trhu

Účinnosti nabyla novela zákona o dluhopisech a novela zákona o směnářské činnosti, jež novelizuje i zákon o platebním styku. Na evropské úrovni byly schváleny předpisy týkající se snížení rizik v bankovním sektoru, evropského systému dohledu nad finančním trhem, obezřetnostních požadavků pro obchodníky s cennými papíry, panevropského osobního penzijního produktu, dohledu nad ústředními protistranami, přeshraničních plateb, řešení rizik spojených s úvěry v selhání, udržitelného financování, trhu pro růst malých a středních podniků, přeshraničního nabízení fondů a krytých dluhopisů.